אוצר מדרשים — מעשה באיש אחד עשיר גדול מאד

אמרו חכמים שהיה איש אחד עשיר גדול מאד והיה חושב בלבו ואומר: מה יתרון לי בכל עמלי ומה יועיל לי עשרי והוני בשעת מותי?

והיו אומרים לו בני אדם לעשות צדקה וחסד מהונו והוא ילוונו בעולמו ויהיה לו צידה לדרך, כי העושר אינו עומד וקל מהרה יאבד שנאמר: 'התעיף עיניך בו ואיננו'.

וישבע שלא ייתן צדקה מהונו אלא למי שנתייאש מביטחונו מעולם הזה.

ויהי היום ויצא חוץ לעירו וימצא עני אחד יושב באשפה ועליו כל בלויי סחבות שהיה מתכסה בהן ויאמר בלבו אמנם זה נואש מטוב העולם ומייחל המוות לפי שהוא בצער גדול ואין לו בטחון בעולם הזה, וייתן לו מאה דינרין.

ויתמה העני ויאמר לו: "למה נתת הממון הזה לי לבדי כל כך ולא נתת בין כל עניי העיר?"

ויאמר לו: "מפני שנשבעתי שלא אתן צדקה אלא למי שנואש מטוב העולם הזה."

ויאמר לו האביון: "קח ממונך טיפש וכסיל, כי אתה נתייאשת מטוב העולם ואני בוטח בחסד ה' ואייחל לרחמיו בכל רגע ובכל עונה שנאמר: 'ורחמיו על כל מעשיו'. הלא קראת: 'מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון', הלא תדע כי אין מעצור לה' להעשירני ולהצילני מן הצרה הזאת? עזוב הטיפשות הזאת והרחיקה ויהיה טוב לך."

ויאמר לו העשיר: "לא היה שכרי שריחמתי עליך אלא שחרפתני וגדפתני?"

ויאמר לו העני: "אתה חשבת שגמלת עלי טובה ולא היה כן אלא הרגתני, כי לא נואש מטוב העולם כי אם המתים."

ויאמר העשיר בלבו: אם כן אפוא, אלך ואקבור הממון הזה בבית הקברות עם המתים שנתייאשו מטוב העולם הזה. ויעשה כן.

ויעברו עליו זמנים ויתרושש העשיר ולא נשאר לו כלום, ובראותו כי צר לו וילך ויחפור בבית הקברות להוציא את הממון שטמן להתפרנס ממנו. וימצאוהו השומרים ויתפשוהו ויביאוהו לפני שר העיר. והיה שר העיר אותו העני שהיה יושב על האשפה שנתמנה לשר, לפי שהיה בן טובים וכשמת שר העיר נתקבצו אנשי המדינה וישימו את העני לראש ולקצין. ויהי כאשר הביאו לפניו את האיש החופר בבית הקברות אמרו לו: "אדוננו השר! את האיש הזה מצאנו חופר בקברים להפשיט את המתים מתכריכיהם."

וירא אותו השר ויכירהו ויתנכר אליו, וידבר אתו קשות ויאמר לו: "מה המעשה הזה אשר עשית? חי נפשי כי בן מות אתה!"

ויאמר לו: "אדוני! חס ושלום כי לא עלה בלבי מעולם לעשות הנבלה הזאת, אבל אירע לי כך וכך."

ויספר לו את כל אשר קרהו במטמון אשר טמן בבית הקברות.

ויאמר לו השר: "לא תכירני?"

ויאמר: "היאך יכיר עבד לאדוניו?"

ויאמר לו השר: "אני הוא העני היושב באשפה שאמרת שנתייאשתי מטוב העולם."

ויקם אליו ויחבקהו וישקהו ויצו להוציא את הממון מבית הקברות לתת לו, ויצו עוד להביא לו ארוחה ומשאת מבית השר דבר יום ביומו כל ימי חייו.

יתברך המשפיל ומוריש ומרים ומעשיר, שנאמר 'מקים מעפר דל' וגו'.